

Crna Gora
AGENCIJA ZA ELEKTRONSKE MEDIJE

Broj: 02 – 1511
Podgorica, 27.12.2019.godine

ANALIZA PROGRAMSKE STRUKTURE KOMERCIJALNIH RADIO EMITERA

Zakonski okvir

Članom 56 Zakona o elektronskim medijima¹ propisano je da programska osnova opšteg radijskog programa sadrži programsku šemu kojom se određuje: vrsta programa, odnosno njihovo razvrstavanje u pojedine grupe, predviđeni kvantitativni odnos između pojedinih grupa sadržaja, predviđeni maksimalni opseg oglasnih sadržaja, predviđeni obim sopstvenih audiovizuelnih djela, vrijeme emitovanja.

Saglasno članu 100 Zakona o elektronskim medijima, obim i struktura programskih sadržaja podnosilaca prijava na konkurs za raspodjelu radio-difuznih frekvencija predstavlja jedan od kriterijuma za odlučivanje po javnom konkursu.

Članom 104 Zakona propisano je da odobrenje za emitovanje obavezno sadrži i podatke o strukturi programa i drugim programskim obavezama u skladu sa podnesenom prijavom na javni konkurs ili zahtjevom za izdavanje odobrenja.

Članom 58 Zakona o elektronskim medijima propisano je da je emiter dužan da, u pisanoj formi, o svim značajnijim planiranim promjenama strukture radijskog ili televizijskog programa koje emituje zatraži saglasnost Agencije. Značajnija promjena strukture programa, u smislu ove odredbe, je svaka promjena koja predstavlja izmjenu veću od 10% strukture programa na osnovu koje je dobijeno odobrenje za emitovanje.

Zakon je takođe propisao da Agencija može emiteru uskratiti saglasnost za promjenu strukture programa ukoliko utvrdi da bi u području koje se pokriva određenim radijskim ili televizijskim programom došlo do nedostatka određene vrste programskih sadržaja za koje je emiter dobio odobrenje za emitovanje.

Poglavljem 2 „Struktura programa i druge programske obaveze“ iz Odobrenja za emitovanje, propisano je da su emiteri dužni da se pridržavaju programske šeme odnosno strukture programa koja je dostavljena prilikom izdavanja odobrenja i da u pisanoj formi obavijeste Agenciju o nastalim promjenama, a o svim značajnijim planiranim promjenama strukture programa zatraže saglasnost Savjeta Agencije za elektronske medije.

Članom 59 Zakona o elektronskim medijima propisano je da je emiter dužan da dnevno emituje najmanje 12 sati programa i da najmanje 10% ukupnog nedjeljnog programa posveti objavljivanju vijesti i informacija iz zone pokrivanja. Takođe, emiter je dužan da dnevno emituje informativni program u trajanju od najmanje 30 minuta u okviru kojeg najmanje jednu informativnu emisiju u trajanju od najmanje 20 minuta.

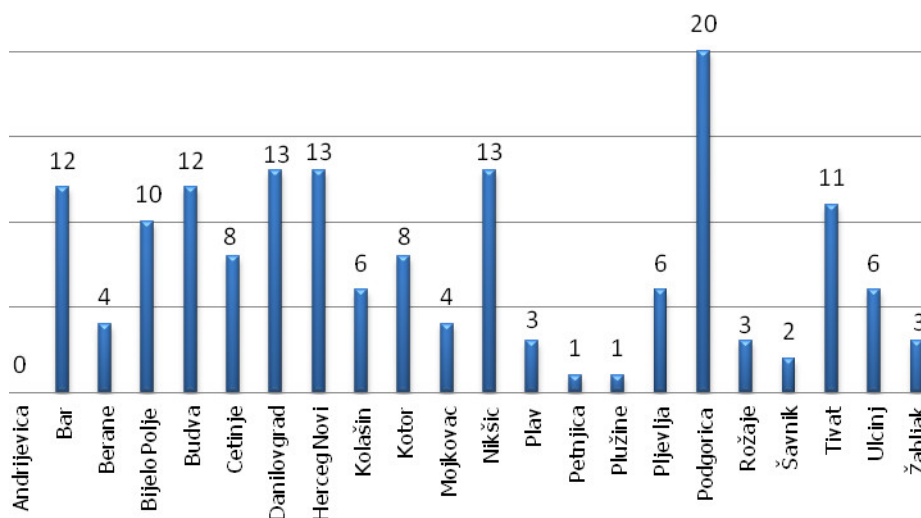
Pravilnikom o uslovima za određivanje programskih sadržaja koji se smatraju sopstvenom produkcijom² utvrđeni su kriterijumi za određivanje programskih sadržaja emitera koji se smatraju sopstvenom produkcijom.

¹ „Sl. list CG“, br. 046/10, 040/11, 053/11, 006/13, 055/16

² „Sl. list Crne Gore“, br. 11/12

Polazni podaci

Odobrenje za emitovanje radio programa putem radio-difuznih frekvencija posjeduje 35 komercijalnih emitera. Od ukupnog broja, 24 su stanice sa lokalnim pokrivanjem (od čega čak 13 stanica koje pokrivaju područje samo jedne opštine), 6 regionalnih i 5 emitera sa nacionalnim pokrivanjem.

Grafik 1: Broj emitera koji pokrivaju područje određene opštine

Radijski emiteri pokazuju različit interes za pokrivanje područja pojedinih opština, te je na primjer opština Podgorica pokrivena signalom 20 komercijalnih radio emitera, dok je ukupno 9 opština (sve u sjevernom regionu) pokriveno signalom manje od 5 komercijalnih radijskih emitera.

Metodološki okvir

U periodu od 2017. do 2019. godine, Agencija za elektronske medije je, saglasno zakonskoj obavezi da odobrenje za emitovanje obavezno sadrži i podatke o strukturi programa, izvršila izmjenu ranije izdatih odobrenja za emitovanje na način da je ranija forma odobrenja dopunjena Anexom 2, koji sadrži podatke o strukturi programa i drugim programskim obavezama u skladu sa podnesenom prijavom na javni konkurs ili zahtjevom za izdavanje odobrenja.

U postupku izmjene odobrenja, nakon izvršenog monitoringa i utvrđivanja kvantitativnih elemenata koji se odnose na emitovani program, te njihovog upoređenja sa podacima iz prijave na javni konkurs, za emitere kod kojih nijesu utvrđena značajna odstupanja, odnosno za koje je utvrđeno da realizuju strukturu programa i druge programske obaveze u skladu sa podnesenom prijavom na javni konkurs, izvršena je izmjena odobrenja na način da je izdat Anex 2 odobrenja sa podacima iz prijave na javni konkurs.

Kod 60% komercijalnih radio emitera su, nakon izvršenog monitoringa i upoređenja sa podacima iz prijave na javni konkurs, utvrđena značajna odstupanja, odnosno utvrđeno je da ne realizuju strukturu programa i druge programske obaveze u skladu sa podnesenom prijavom na javni konkurs. Protiv ovih emitera je pokrenut postupak u kojem je naloženo da se ili izvrši usklađivanje strukture programa sa podacima iz prijave ili podnese zahtjev za dobijanje saglasnosti Savjeta Agencije za elektronske medije za značajnu izmjenu strukture programa.

U periodu od 2017. do 2019. godine, Savjet Agencije za elektronske medije je izdao **19 saglasnosti za značajnu izmjenu strukture programa**, od čega je 13 saglasnosti izdato tokom 2019. godine. Izvršena je izmjena 30 odobrenja za emitovanje izdatih komercijalnim radijskim emiterima, u dijelu koji se odnosi na izdavanje Anexa 2, od čega je 13 odobrenja izmijenjeno tokom 2019. godine. Za pet komercijalnih radijskih emitera postupak dopune odobrenja nije završen.

Na osnovu programskih osnova, koje su sastavni dio izdatih odobrenja za emitovanje (Anex 2), prikupljeni su podaci, **za 30 komercijalnih radijskih emitera**, koji se odnose na vrstu programa, trajanje i kratak opis sadržaja emisija, predviđeni kvantitativni odnos između pojedinih grupa sadržaja, podatke o

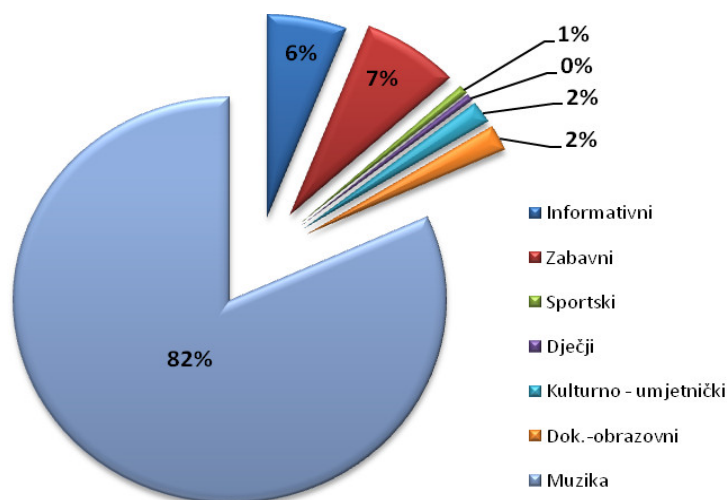
ukupnom učešću sopstvene produkcije, kupljenog, odnosno reemitovanog programa, **te su na osnovu njihove kvantitativne obrade izvedeni rezultati koji se daju u nastavku teksta.**

Prilikom klasifikacije programskih sadržaja, primjenjuju se odredbe Pravilnika o uslovima za određivanje programskih sadržaja koji se smatraju sopstvenom produkcijom, kako sa aspekta određivanja produkcijskog izvora sadržaja (sopstvena produkcija, sadržaji proizvedeni po licenci i otkupljenom formatu, ili sadržaji proizvedeni kroz bilateralnu ili multilateralnu koprodukciju), tako i sa aspekta određivanja vrste programskog sadržaja (informativni, zabavni, kulturno-umjetnički, itd.).

Programska struktura

Svih 30 radijskih emitera emituju program 24 časa dnevno, što na sedmičnom nivou predstavlja 10.080 minuta radijskog programa po emiteru.

Prosječna radijska stanica, na sedmičnom nivou emituje program koji sadrži **82% muzike i 18% sadržaja različite vrste** (po kategoriji, žanru ili produkcijskom izvoru).

Grafik 2: Struktura programa komercijalne radijske stanice (prosjeak, sedmično)

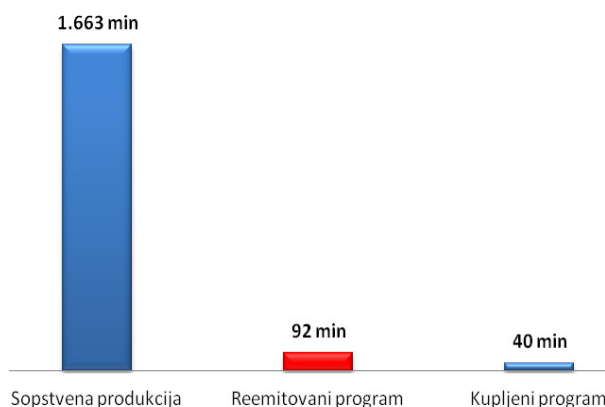
Navedeno znači da **prosječna radijska stanica 20 sati dnevno emituje muziku**, a da 4 sata dnevno čine informativne, kulturno-umjetničke, muzičke, sportske i druge emisije.

Sopstvenom produkcijom smatraju se informativne, kulturno-umjetničke, muzičke, sportske i druge emisije, kao i drugi izvorno proizvedeni programski sadržaji čiji je proizvođač emiter ili su proizvedeni po njegovoj narudžbi i za njegov račun.

Sopstvena produkcija radijskih emitera podrazumijeva programske sadržaje u kojima izvorni audio materijal, ili autorski dio, čini više od 20 odsto.

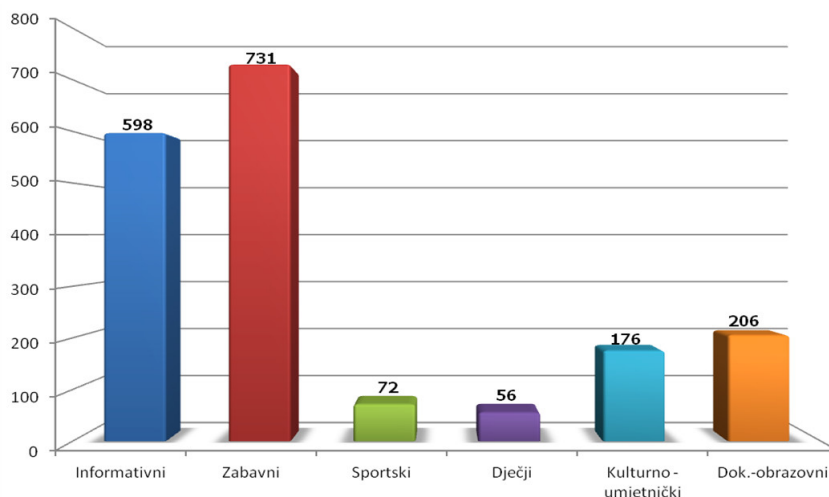
Od emitovanih 1.795 minuta različitih nemuzičkih sadržaja (sedmični prosjek), 93% predstavlja sopstvena produkcija.

Reemitovani program ima učešće od 5% a kupljeni sadržaj 2%.

Grafik 3: Struktura nemuzičkog sadržaja (prosjeak, sedmično)

Posmatrano po vrsti emitovanog nemuzičkog sadržaja zastupljenog u cjelodnevnom programu, dominiraju zabavne emisije i informativni sadržaji, dok je najmanje sportskog i sadržaja namijenjenog djeci.

Grafik 4: Nemuzički sadržaj po vrsti (prosjeak, sedmično)

Informativni program uglavnom čine kratke emisije (do 10 minuta) sa vijestima iz zemlje i svijeta, sadržajno i formalno odvojene od ostalog programa i prepoznatljive kao „klasičan“ informativni program. Količinu ove vrste programa uvećavaju emisije kolažnog tipa koje predstavljaju mješavinu informativnog sadržaja (dominantno servisnih i drugih informacija) i muzike.

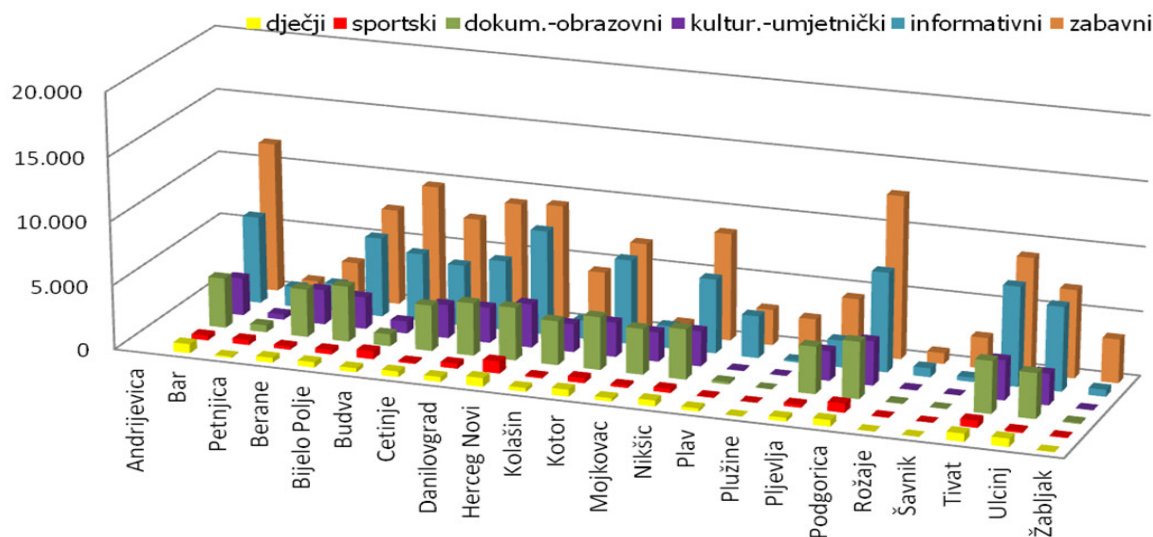
Zabavni program većinom karakterišu kontakt programi, kolažne emisije sa vijestima iz svijeta zabave i top liste.

Osam radijskih emitera nema emisije kulturno-umjetničkog karaktera. Navedenu kategoriju dominantno predstavljaju emisije sa priložima o aktuelnim kulturnim dešavanjima, intervjuima ili monološke forme kojima se obrađuju teme iz oblasti kulture.

Dokumentarno-obrazovni program karakterišu emisije sa dominantnijom obrazovnom komponentom, na temu ekologije, turizma, poljoprivrede i sl.

Veliki broj radijskih emitera nema emisije sportskog sadržaja niti emisije namijenjene djeci.

Imajući u vidu da postoji značajna razlika u broju radijskih stanica koje se mogu čuti na teritoriji neke opštine i stavljajući u korelaciju te podatke sa podacima o strukturi i količini programa koji trenutno emituje 30 radijskih stanica, dolazimo do podataka o dostupnosti pojedinih sadržaja slušaocima u opštinama pojedinačno.

Grafik 5: Minutaža (sedmično) programa po vrsti dostupna na području opštine

Podaci pokazuju značajne razlike među opštinama i ukazuju na trend koncentracije radijskih emitera u većim opštinama, i sa druge strane nedostatak ponude radijskih sadržaja u manjim opštinama.

Ocjene i zaključci

- Radijsko tržište Crne Gore se odlikuje velikim brojem emitera sa programom dominantno muzičkog sadržaja.
- Radijski emiteri pokazuju različit interes za pokrivanje područja pojedinih opština, te su emiteri koncentrisani na pokrivanje područja opština u centralnom i primorskom dijelu Crne Gore. Ukupno 9 opština sjevernog regiona pokriveno je signalom manje od 5 komercijalnih radijskih emitera.
- Od ukupno 35 komercijalnih radijskih emitera, gotovo 70% (24 emitera) su radijske stanice lokalnog pokrivanja (do 4 opštine). Čak 13 emitera pokriva područje samo jedne opštine.
- Prosječna radijska stanica, na sedmičnom nivou emituje program koji sadrži 82% muzike (20 sati dnevno) i 18% nemuzičkog sadržaja (4 sata dnevno).
- Nemuzički sadržaj stanice uglavnom proizvode same, dok je učešće reemitovanog i kupljenog programa veoma malo.
- Nemuzički sadržaj odlikuju dominantno zabavne emisije, kratke nezahtjevne forme, nepretenciozni sadržaji.
- Informativni program je druga kategorija po količini, međutim prisustvo ove vrste sadržaja je većinom motivisano zakonskom obavezom imajući u vidu da postoje radijski emiteri koji centralne informativne emisije emituju u periodu između 23h i 6h. Informativni sadržaji se reemituju kod značajnog broja emitera. Treba imati u vidu da reemitovanje informativnog programa, često iz istog izvora, ne doprinosi pluralizmu i raznovrsnosti ove vrste sadržaja.
- Upitan je stepen zadovoljenja potreba građana za dječjim ili sportskim, kao i sadržajima iz sfere obrazovanja i kulture.
- Veliki broj komercijalnih radijskih emitera nema emisije sportskog sadržaja niti emisije namijenjene djeci.
- Analizirajući podatke o dostupnosti pojedinih sadržaja po opštinama zaključuje se da postoji nedostatak ponude radijskih sadržaja u manjim opštinama.

Sektor za monitoring
Sunčica Bakić